

PARKVÅRDSPLAN
HERRESTA SAMFÄLLIGHETSFÖRENING

Parkvårdsplan
 Herresta samfällighetsförening
 Förslag inför stämman 2023

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Parkvårdsplan.....	4
1.1 Syfte	4
1.2 Bakgrund	4
1.2.1 Biologiska värden	4
1.2.2 Sociala värden	5
1.2.3 Ekonomiska värden	5
2. Skötsel av vår parkmark	5
2.1 Utgångspunkter för skötsel	6
2.2 Riktlinjer för nedtagning av träd på allmänning	7
2.3 Riktlinjer för skötsel på städdagar	7
2.4 Riktlinjer för allmänskötsel	7
2.5 Riktlinjer för enskild medlem	8
2.6 Riktlinjer för arbetsledare	8
2.7 Krav på den som utför skötsel	8
3. Lästips	9
3.1 Skogsvård	9
3.2 Biologisk mångfald	9

Upprättat 2023-03-12

Upprättat av Herresta samfällighet styrelse

*Parkvårdsplan
Herresta samfällighetsförening
Förslag inför stämman 2023*

1. PARKVÅRDSPLAN

1.1 SYFTE

Riktlinjerna i denna plan syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande medlemmar tillförsäkras en attraktiv och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att medlemmarnas rätt att förändra och nyttja parkmarken är förenad med ett ansvar för att förvalta området väl.

Parkmarken ska fungera som en god parkmiljö för rekreation och gemensamt nyttjande med en vital skog med en hög biologisk mångfald.

Bestånden inom området består till stora delar av äldre tallar som mestadels står glest och har möjliggjort för lövuppslag och på visa ställen barrskog, att utvecklas i luckorna.

1.2 BAKGRUND

Herresta samfällighetsförening har sedan dess bildande ansvaret för skötseln och underhåll av samfällighetens egendomar bestående av byggnader, vägar och mark. Det har ansetts viktigt att området behåller sin karaktär av ett fritidsområde i sjönära blandat skogs- och jordbrukslandskap där närhet till Mälaren och kontraster mellan omsluten skog och öppenhet mot sjö och åkrar är några av huvudsakliga värdeskapare.

Herresta Godsförvaltning har, i samråd med HSF styrelse, i etapper över flera år, genomfört utglesning och sparsmakad avverkning i huvudsak för att erhålla och upprätthålla siktlinjer mot Mälaren. Underhållsskötsel har genomförts i arbetsområden vid städdagar.

Parkmarken, både skog, badplatser, gräsytor och idrottsplatser utgör en gemensam resurs för samfällighetens medlemmar. Den kan värderas utifrån tre perspektiv - biologiskt, socialt och ekonomiskt.

1.2.1 BIOLOGISKA VÄRDEN

Det biologiska perspektivet kännetecknas av att låta trädens föryngring och tillväxt (sly) få ske obehindrat och att man tillåter att en naturlig trädslagsfördelning och struktur utvecklas. Att spara några täta förbuskade zoner här och var gynnar flora (växtliv) och fauna (djurliv) och ger omväxling till området. Gräsytor med mer lågintensiv skötsel utvecklas till ängsmark med flera blommande örter.

Mångfald, inklusive träd och buskar och örter med blomning och med ätbara frukter, gynnar ett rikt djurliv (pollinatörer, fåglar och andra djur).

Död ved i form av döda stående eller liggande träd och grova grenar har högt värde för både växter (t ex svampar och mossor) och djur. Skogens biologiska värden höjs av dödveden och på så sätt dess motståndskraft och stabilitet. Högstubbar kan lämnas kvar för att bli hem och matplats för insekter, svampar och fåglar.

1.2.2 SOCIALA VÄRDEN

Skogsstyrelsen (2013) har definierat skogens sociala värden som ”de värden som skapas av människans upplevelser av skogen”. Det är värden som rör till exempel en god livsmiljö, friluftsliv, upplevelsevärden, estetiska värden, kulturarv, samvaro med mera. Ljudbilden, till exempel fågelkvitter och porlande vatten har också en påverkan på vår sociala upplevelse av skogen.

Utöver skog så består parkmarken även av badplatser samt öppna ytor för sociala aktiviteter.

Det kan finnas en viss motsättning mellan vad som gynnar biologiska värden och sociala värden. En helt orörd skog med många lager på marken i olika förmultningsgrad gynnar en rik biologisk mångfald medan en glesare skog uppskattas av många som önskar fri sikt och möjlighet att röra sig fritt.

Skötseln av parkmarken ska därutöver bidra till att oönskat vilt såsom vildsvin, rådjur och kaniner inte uppehåller sig i området.

1.2.3 EKONOMISKA VÄRDEN

Att sköta ett bestånd av träd utifrån ett ekonomiskt perspektiv, att uppnå maximal avkastning, förutsätter stora arealer och effektiv avverkning, vanligtvis kalavverkning. Samfällighetens trädbestånd saknar dessa förutsättningar. Mellan de större avverkningarna, som till viss del kan bära sina kostnader och i gynnsamma förhållande inbringa en intäkt, måste trädbeståndet också gallras. Kostnaden för gallring vid kommersiellt brukande av skogsbeståndet måste också vägas in.

Trädbeståndet inom Herresta samfällighet är väl uppvuxen och färdig för att avverkas om kommersiellt skogsbruk önskas. Hitintills har fokus på skötseln snarast varit att utveckla de sociala värdena inom området.

Parkvårdens mål är inte att generera ekonomisk avkastning och är inte vinstdrivande.

2. SKÖTSEL AV VÅR PARKMARK

Syftet med samfällighetens parkmark är främst för rekreation. Vegetationen på parkmarken ska skötas så att områdets karaktär av blandskog bibehålls, att all skogsmark ska vara bevuxen med dess naturliga vegetationstyp och att biologisk mångfald säkerställs. Det sker genom att låta en naturlig trädslagsfördelning och struktur utvecklas. Parkmark med en naturlig vegetationstyp blir mer motståndskraftig mot stormar och insektsangrepp samt mindre skötselkrävande. Vid skötseln av samfällighetens park väljer vi att använda ett hyggesfritt skogsbruk med en strävan att minimera insatserna i skogen och att förlita oss på att skogsekosystemet spontant genererar en god återväxt.

Styrelsen beställer gallring som ska utföras på ett sätt som orsakar minimal skada på mark och stigar. Gallringen ska också ske på sådant sätt att det gynnar en rik biologisk mångfald samt erbjuder en god livsmiljö för oss medlemmar, dvs sociala värden. Mindre träd och sly gallras med fokus runt stigar, vägar och gemensamhetsanläggning. Med syftet att bevara och öka skogens biologiska och sociala värden. Gallring inom området ska så långt det är möjligt utföras utan negativ kostnadspåverkan på årets resultat.

2.1 UTGÅNGSPUNKTER FÖR SKÖTSEL

Det är styrelsen som tar fram hur arbetet med underhållet av parkmarken ska göras. Vägledande för underhållet av parkmarken är bland annat följande:

- I mindre områden, områden nära stigar, vägar och runt gemensamhetsanläggningen ska de sociala värdena vägas tyngre (exempelvis röjning av undervegetation).
- Avverkning ska ske på så sätt att markskador undviks så långt det är möjligt.
- Områden av tätskog ska avsättas, såväl som att buskage och sly ska tillåtas naturligt.
- Särskilt skyddsvärda (träd som medvetet sparas för att uppnå sin maximala ålder och sedan dö) ska identifieras. Det är viktigt att några av de största individerna sparas som evighetsträd.

Vid gallring finns olika parametrar att ta hänsyn till, exempelvis träd som har sämst utvecklad krona, träd som utgör en uppenbar risk (åtgärdas akut), trädets ålder, trädets hälsa, insynsskydd, utsikt, vind eller solförhållanden, mångfald av träslag, estetik, djur och naturliv.

Död ved i form av döda stående eller liggande träd och grova grenar har högt värde för många svamp-, lav-, moss-, insekts-arter och andra djur, som till exempel hackspettar. Man kan också tänka på att lämna högstubbar här och var i stället för att ta ner hela träd. Så kallade bärande träd och buskar är genom vårblooming och ätbara frukter, värdefulla för många pollinatörer, fåglar och andra djur, samt att de också ofta har vacker vårblooming och vackra bär. Hit hör hassel, rönn, oxel, hägg, fågelbär/ vildkörsbär, hagtorn, skogstry med fler. Även sälj är värdefull då den blommar mycket tidigt på våren när bland annat humledrottningarna vaknar och behöver näring. Att spara några täta förbuskade zoner här och var gynnar också flora (växtliv) och fauna (djurliv) och ger omväxling till området.

Vid våra gemensamma arbetsdagar underhåller arbetsområdena den parkmark som ligger närmast. Underhåll genom borttagande av sly, återställande efter vildsvin mm sker inom ramen för arbetsområdets ansvar och i samverkan med angränsande arbetsområden. Fokus på städdagarna ska vara att säkerställa framkomlighet längs gångstigar, röja sly med fokus runt stigar, vägar och gemensamhetsanläggning.

Styrelsen kan ombesörja nedtagning av enstaka träd om det föreligger allmän fara att trädet står kvar eller om det finns ett gemensamt och förankrat intresse inom ett arbetsområde. Då budgeten för detta är begränsad sker det utifrån styrelsens prioritering av inkomna förfrågningar.

Sly kan tas ned på allmänningen men för att ha en fortsatt bestånd av träd bör enstaka individer av sly tillåtas växa sig stora för att i framtiden ersätta äldre träd. Vid val av vilka individer som ska lämnas kvar för tillväxt bör fokus ligga på ädellöv, t.ex. ek och ask, samt ene, hassel, vildapel, fågelbär och tall, vid strandkant och blöta områden är al lämplig att spara. Om träd av större kvalitet än 10 cm i diameter 130 cm från marknivå ska tas ned måste alltid styrelsen kontaktas för godkännande. Detta är för att säkerställa att skötsel av vår gemensamma mark ska följa vår långsiktiga plan samt att medlemmars intresse ska förvaltas. Att ta ned träd utanför sin egen tomtgräns utan godkännande från styrelsen riskerar att polisanmälas då detta är egenmäktigt förfarande.

Styrelsen ska alltid kontaktas om medlem önskar att plantera utanför tomtmark.

Träd på parkmark får endast fällas av person med motorsågskörkort och efter tillstånd från styrelsen. Föreningen har egna röjsågar.

Motorsågsgruppen verkar under styrelsen och styrelsen ska alltid godkänna nedtagning av träd. Gruppens syfte är att i första hand genomföra akuta åtgärder såsom nedtagning av sjuka eller skadade träd.

2.2 RIKTLINJER FÖR NEDTAGNING AV TRÄD PÅ ALLMÄNNING

Detta är turordningen för nedtagning av träd på allmänning

STEG ETT

Enskild medlem som önskar att ta ned träd på allmän platsmark ska kontakta arbetsledare inom sitt arbetsområde eller kontakta styrelsen.

STEG TVÅ

Om du som arbetsledare kontaktas för nedtagning av träd ska du kontakta styrelsen för beslut om nedtagning.

STEG TRE

Styrelsen gör en bedömning kring avverkning. Vid denna bedömning vägs olika parametrar in exempelvis träd som utgör en uppenbar risk (åtgärdas akut), trädets ålder, trädets hälsa, insynsskydd, utsikt, vind eller solförhållanden, mångfald av trädslag, estetik, djur och naturliv.

STEG FYRA

Styrelsen återkopplar till medlem och arbetsledare kring beslutet. Om det har beslutats att träd ska avverkas tar styrelsen kontakt med motorsågsgruppen alternativt entreprenör.

2.3 RIKTLINJER FÖR SKÖTSEL PÅ STÄDDAGAR

- Fokus på städdagarna ska vara att säkerställa framkomlighet längs gångstigar
- Röja sly med fokus runt stigar, vägar och gemensamhetsanläggning
- Områden som har blivit hårt avvercade ska fokus vara på framkomlighet samt återväxt av träd för att minska framtida skötselbehov

2.4 RIKTLINJER FÖR ALLMÄNSKÖTSEL

- Vegetationen på parkmarken ska skötas så att områdets karaktär av blandskog bibehålls, att all skogsmark ska vara bevuxen med dess naturliga vegetationstyp och att biologisk mångfald säkerställs.
- Styrelsen beställer gallring som ska utföras på ett sätt som orsakar minimal skada på mark och stigar samt gynna den biologiska mångfalden och öka sociala värden
- Fokus av skötseln ska ske runt stigar, vägar och gemensamhetsanläggning
- Styrelsen kan ombesörja nedtagning av enskilda träd om det föreligger allmän fara att trädet står kvar eller om det finns ett gemensamt och förankrat intresse inom ett arbetsområde

- Sly kan tas ned på allmänningen men för att ha en förnygring av trädbestånd är det viktigt att lämna enstaka individer
- Vid val av vilka individer som ska lämnas kvar för tillväxt bör fokus ligga på framför allt ek, ask, ene, hassel, vildapel, fågelbär, tall och al
- Motorsågsgruppen verkar under styrelsen. Gruppens syfte är att ta hand om akuta åtgärder som ska vara godkänt av styrelsen.
- Träd av större kvalitet än 10 cm, 130 cm från marknivå, får tas ned efter godkännande från styrelsen
- Styrelsen ska alltid kontaktas om medlem önskar att plantera utanför tomtmark

2.5 RIKTLINJER FÖR ENSKILD MEDLEM

Vad får enskild medlem göra på allmänningen:

- I samråd med dina arbetsledare kan du låna röjsåg och ta bort sly på parkmarken. Med sly avses tät växande vedartad växlighet med en diameter i brösthöjd (130 cm ovan marknivå) understigande 10 cm.
- Vid röjning av sly bör enskilda individer lämnas kvar för tillväxt. Där bör framför allt ek, ask, ene, hassel, vildapel, fågelbär, tall och al prioriteras
- Klippa gräs
- Klippa vass med handhållen utrustning som inte är motordriven. Hänsyn ska tas till djurliv
- Plocka ved från fällda träd- får hämta göra vid tomtstugan
- **Efter godkännande från styrelsen** får träd med diameter överstigande 10 cm avverkas i brösthöjd (130 cm ovan marknivå).
- Träd som tas ned utan godkännande från styrelsen riskerar att polisanmälas då detta är egenmäktigt förfarande.

2.6 RIKTLINJER FÖR ARBETSLEDARE

- Ska se till att riktlinjer för enskilda medlemmar följs
- Ska se till att riktlinjer för enskilda medlemmar förmedlas till deltagare vid städdagen

2.7 KRAV PÅ DEN SOM UTFÖR SKÖTSEL

- Träd på parkmark får endast fällas av person med motorsågskörkort
- För att få köra röjsåg på parkmarken krävs körkort för röjsåg
- **Träd får endast fällas efter godkännande av styrelsen**
- Röjsåg får lånas vid andra tillfällen än städdagen

Meddela gärna styrelsen om du har motorsågskörkort och kan tänka dig hjälpa till vid akuta behov, t.ex vid nedfallet träd över bilväg.

3. LÄSTIPS

3.1 SKOGSVÅRD

Skogsstyrelsen, [skogsstyrelsen.se](https://www.skogsstyrelsen.se)

Information om granbarkborre och skötsel av skog som är angripen

<https://www.skogsstyrelsen.se/bruka-skog/skogsskador/insekter/granbarkborre/bekampning-av-granbarkborre/>

3.2 BIOLOGISK MÅNGFALD

Naturskyddsföreningen, <https://www.naturskyddsforeningen.se/lar-dig-mer/biologisk-mangfald/>

Skogsstyrelsen, <https://www.skogsstyrelsen.se/miljo-och-klimat/biologisk-mangfald/>

Biologisk mångfald i din egen trädgården, <https://rikaretradgard.se/>